

пріоритетами, що забезпечують оптимізацію якості середовища викладання, навчання та освітнього управління.

Список літератури

1. Звітна наукова конференція Інституту цифровізації освіти НАПН України «Цифрова трансформація освіти України в умовах воєнного стану»: збірник матеріалів, 24.02.2023 р., м. Київ / упоряд.: О. П. Пінчук, Н. В. Яськова. Київ : ІЦО НАПН України, 2023. 157 с.
2. Карплюк С. О. Особливості цифровізації освітнього процесу у вищій школі. Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку : матеріали методологічного семінару НАПН України. 4.04.2019 р. / за ред. В. Г. Кременя, О. І. Ляшенка ; уклад. А. В. Яцишин, О. М. Соколюк. К., 2019. С. 188-197.
3. Матеріали сайту Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. URL: www.mon.gov.ua
4. Панченко О., Сердюк І. Інформаційна державна політика на шляху цифровізації. Аспекти публічного управління. 2020. Том 8. Спецвипуск № 1. С. 107-109.
5. Цифровізація регіонів. EGAP: веб-сайт. URL: <https://egap.in.ua/componenty/tsyfrovizatsiia-rehioniv>.

УДК 330

П. Пузирьова, С. Синиця

puzyrova@ukr.net

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ

АКТУАЛІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЧИННИКА РОЗВИТКУ ТА ПІДТРИМКИ СМАРТ-ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В ІННОВАЦІЙНІЙ СФЕРІ

Інформаційні технології відіграють ключову роль у розвитку сучасних смарт-економічних процесів. Актуалізація інформаційних технологій впливає на інноваційну сферу та смарт-економічні процеси через такі елементи [1; 3; 5]:

- інновації та дослідження – швидкість розвитку; відкритий обмін інформацією;
- ефективність бізнес-процесів – хмарні технології; автоматизація;
- розвиток смарт-економіки – Інтернет речей; аналітика даних;
- цифрова трансформація урядових служб – електронне урядування; блокчейн;
- кібербезпека – захист від кіберзагроз, як важливий аспект в умовах зростання кількості кіберзагроз та кібератак.

Актуалізація інформаційних технологій є ключовим елементом для забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку сучасних економік, що відкриває нові можливості для інновацій, підвищує ефективність бізнес-процесів і сприяє створенню смарт-економічних систем [2; 4].

Інформаційні технології в сучасному світі відіграють важливу роль, а концепція смарт-економіки визначається великою мірою використанням цих технологій для оптимізації економічних процесів.

Інформаційні технології, такі як штучний інтелект, блокчейн, Інтернет речей та аналітика даних, дозволяють підприємствам збирати, обробляти та використовувати величезні обсяги інформації для прийняття більш обдуманих рішень.

У смарт-економіці ці технології використовуються для створення інноваційних рішень, які поліпшують ефективність, конкурентоспроможність та сталість бізнесу [5; 7].

Смарт-економіка також включає в себе поняття «цифрового громадянства», де громадяни мають доступ до різноманітних електронних послуг, що спрощує їхнє життя та взаємодію з урядом та підприємствами [1-6].

В інноваційній економіці смарт-економічні процеси грають важливу роль, оскільки смарт-економіка ґрунтується на використанні інтелектуальних технологій для покращення всіх аспектів економічної діяльності. Ключовими елементами тут виступають [4; 6]:

1. Цифровізація та зброя інновацій: смарт-економіка включає в себе цифрові технології та інновації. Розвиток цифрових технологій дозволяє оптимізувати виробничі процеси, зменшувати витрати та прискорювати ринкові трансформації.

2. Big Data та аналітика: обробка великих обсягів даних надає можливість здійснювати більш точні та швидкі економічні прогнози, розробляти стратегії на основі фактів та забезпечувати більш ефективне прийняття рішень.

3. Інтернет речей (IoT): взаємодія між фізичними пристроями через Інтернет дозволяє підвищити автоматизацію та контроль у виробництві, логістиці, аграрному секторі та інших галузях.

4. Штучний інтелект: використання штучного інтелекту для аналізу даних, автоматизації завдань та вирішення складних проблем сприяє підвищенню продуктивності та зниженню помилок.

5. Електронна комерція та ФінТех: розвиток сучасних фінансових технологій та електронної комерції робить економіку більш гнучкою та пристосованою до потреб сучасного споживача.

Отже, інформаційні технології не лише забезпечують ефективне управління даними та оптимізують бізнес-процеси, але й можуть перетворити стратегічні аспекти компанії за допомогою таких концептів [1-7]:

– конкурентні сили системи - модель конкурентних сил, запропонована Майклом Портером, визначає п'ять сил, що впливають на конкуренцію в галузі (потужність покупців, потужність постачальників, загроза нових учасників, загроза заміщення продуктів та ступінь конкуренції між учасниками). Інформаційні технології можуть впливати на ці сили, забезпечуючи нові можливості, покращуючи взаємодію з клієнтами та оптимізуючи ланцюг постачання;

– структура ланцюга створення вартості – інформаційні технології дозволяють оптимізувати та автоматизувати процеси від виробництва до постачання та обслуговування клієнтів, що може призводити до зниження витрат, підвищення якості продукції та покращення обслуговування клієнтів;

– ринкова рамка ієрархії – інформаційні технології можуть змінити ринкову динаміку, викликаючи перетворення в галузі чи створюючи нові ринки. Вони розширюють можливості комунікації та співпраці, зменшуючи відстань між учасниками ринку та розширюючи географічний охоплюючий ринок.

Таким чином, використання інформаційних технологій у стратегічному управлінні може створити унікальні конкурентні переваги, які необхідні для успішного конкурування в сучасному бізнес-середовищі. Це може включати в себе впровадження інноваційних технологій, адаптацію до змін у вимогах ринку та підвищення ефективності операцій [1-3].

Смарт-економіка в умовах інноваційної економіки визначається як використання інформаційних технологій для оптимізації економічних процесів та створення ефективних та інтелектуальних систем управління різними сферами життя. Основні ключові аспекти смарт-економіки в інноваційній економіці:

1. Великі дані (Big Data): збір і аналіз великих обсягів даних дозволяє отримувати цінні інсайти, прогнозувати тенденції, вдосконалювати бізнес-процеси та управління ресурсами.

2. Штучний інтелект (AI): використання алгоритмів машинного навчання і штучного інтелекту для автоматизації різних завдань, від роботи виробництва до прийняття рішень в управлінні.

3. Інтернет речей (IoT): підключення фізичних об'єктів до Інтернету для збору даних та взаємодії між ними, що дозволяє створювати «розумні» системи управління.

4. Цифрова трансформація бізнесу: використання технологій для переосмислення бізнес-моделей, процесів та взаємодій з клієнтами.

5. Електронне урядування (e-Government): застосування інформаційних технологій для покращення ефективності державних служб, прийняття рішень та забезпечення доступу громадян до публічної інформації.

6. Електронна комерція (e-Commerce): використання інтернет-платформ для здійснення торгівлі та послуг, що сприяє глобальній інтеграції економіки.

7. Смарт-міста: впровадження інтегрованих технологій для оптимізації міського середовища, транспортних систем, енергозабезпечення та інших інфраструктурних систем.

8. Фінтех (Financial Technology): використання інноваційних технологій для надання фінансових послуг, таких як електронні платежі, краудфандинг, блокчейн і т.д.

9. Блокчейн та криптовалюти: використання технологій блокчейн для забезпечення безпеки, прозорості та автоматизації фінансових та інших операцій [1-7].

Отже, смарт-економіка, в основному, базується на використанні інформаційних технологій для оптимізації виробництва, розподілу ресурсів і поліпшення ефективності. Інновації, з свого боку, надають необхідний імпульс для розвитку нових технологій та методів у всіх сферах економіки.

Література

1. Ареф'єва О.В. Бізнес-процеси підприємств сфери послуг: фактори, формування, конкурентноспроможність: [монографія] / О.В. Ареф'єва, Т.В. Луцька; Європейський ун-т. – К.: Вид. Європейського ун-ту, 2009. – 96 с.

2. Пузирьова П. В. Смарт-економіка: невід'ємна складова у відновленні та реалізації промислового потенціалу України в післявоєнний період / П. В. Пузирьова // Імперативи економічного зростання в контексті реалізації глобальних цілей сталого розвитку : тези доповідей III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, м. Київ, 10 червня 2022 року. – В 2-х т. – Т. 1. – Київ : КНУТД, 2022. – С. 205-208.

3. Теплюк М. А. Тренди інноваційного розвитку підприємництва малого бізнесу в умовах цифрової економіки // Вісник Хмельницького національного університету 2021, № 2. С 35-39.

4. Механізм фінансової підтримки малого підприємництва: зарубіжний досвід та вітчизняна практика: монографія / О. В. Чернявська, Т. С. Юрко. - Електрон. текст. дані. - Полтава : ПУЕТ, 2018.

5. Organizational and economic mechanism of a business security as a guarantee of its sustainable development [Електронний ресурс] / V. Tkachenko, I. Tkachenko, P. Puzyrova, A. Klochko // Virtual Economics. – 2019. – Vol. 2, No. 4. – P. 71-85.

6. Puzyrova P. Business support as part of the smart-economy and martial law / P. Puzyrova, A. Melnyk // Імперативи економічного зростання в контексті реалізації глобальних цілей сталого розвитку : тези доповідей III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, м. Київ, 10 червня 2022 року. – В 2-х т. – Т. 2. – Київ : КНУТД, 2022. – С. 138-141.

7. Puzyrova P. International integration as a factor of smart economy development in the post-war period in Ukraine / P. Puzyrova, D. Porokhnia, A. Svyrydov // Домінанти соціально-економічного розвитку України у

нових реаліях : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та студентів, м. Київ, 30 березня 2023 року. – Київ : КНУТД, 2023. – С. 130-131.

8. Puzyrova P. The relevance of the development of the technology transfer system as an element of the smart economy in the globalization conditions / P. Puzyrova, V. Bychkova, N. Khmelevskiy // Домінанти соціально-економічного розвитку України у нових реаліях : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених та студентів, м. Київ, 30 березня 2023 року. – Київ : КНУТД, 2023. – С. 125-126.

УДК 378.4 (477)

З. Шацька, А. Когут

shatskaya@ukr.net

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ ТА ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Смарт-спеціалізація є важливим елементом сучасного економічного розвитку промисловості, який базується на інноваціях та використанні високих технологій. Смарт-спеціалізація (від англ. Smart Specialisation Strategy) – концепція і політика Європейської комісії, що спрямована на підтримку інноваційного розвитку регіонів та країн щодо розбудови їхньої спроможності у рамках реалізації економічної стратегії Європейського Союзу «Стратегія 2020: Стратегія розумного, сталого та всеосяжного зростання» [8].

Концепція смарт-спеціалізації полягає «у виявленні унікальних характеристик і активів регіону, спрямована на впровадження нових методів управління шляхом співпраці між регіональними та національними органами влади, відповідальними за прийняття рішень щодо розробки та впровадження інноваційної політики, та відповідних зацікавлених сторін, які беруть участь у такому процесі (підприємці, університети, науково-дослідні установи, громадянське суспільство)» [2].

На сьогоднішній день країни ЄС накопичили значний досвід у реалізації концепції смарт-спеціалізації, який може бути застосований для післявоєнного відновлення промислового комплексу України. При цьому основою реалізації зазначеної концепції є нормативно-правове забезпечення, що має ключову роль у створенні сприятливого середовища для розвитку галузей смарт-промисловості.

Європейський Союз визнаний одним із провідних світових гравців у розвитку смарт-спеціалізованих галузей. Це досягається завдяки ряду законодавчих ініціатив, таких як «Горизонт 2020», що спрямовані на фінансову підтримку інновацій та досліджень [3]. В ЄС створено спеціальну платформу підтримки та розвитку смарт-спеціалізації «Smart Specialisation Platform», що є «локальним підходом, який характеризується визначенням стратегічних сфер для втручання на основі як аналізу сильних сторін і потенціалу економіки, так і процесу підприємницького відкриття із широким залученням зацікавлених сторін. Він орієнтований назовні та охоплює широкий погляд на інновації, включаючи, але не обмежуючись ними, технологічні підходи, що підтримуються ефективними механізмами моніторингу» [6]. Ключовими елементами смарт-спеціалізації в ЄС є такі:

- активи і ресурси, доступні регіонам і державам-членам, а також на їх конкретні соціально-економічні виклики щоб визначити унікальні можливості для розвитку та зростання;
- держави-члени платформи та регіони повинні підтримувати лише обмежену кількість чітко визначених пріоритетів для інвестицій, заснованих на знаннях, та/або кластерів;
- залучення зацікавлених сторін до смарт-спеціалізації, є інтерактивним процесом («підприємницьким відкриттям»), у якому ринкові сили та приватний сектор відкривають та виробляють інформацію про нові види діяльності, а уряд оцінює результати та надає повноваження найбільш здібним акторам. реалізації цього потенціалу [6].

Крім того, ЄС надає податкові пільги та інші фінансові стимули для смарт-спеціалізованих компаній.

Сполучені Штати Америки відомі своїми інноваційними стартапами та технологічними гігантами. Це досягається завдяки спеціальній державній політиці, в основу якої покладено податкові пільги, фінансову підтримку та сприяння інвестиціям у сфері смарт-спеціалізації. Регіональна політика США в контексті смарт-спеціалізації, спрямована на вирішення проблеми промислового переходу до територій, що пропонують можливості для більшого зростання та працевлаштування. Результатом реалізації даної політики є створення Нью-Йоркського нанокластеру, що є прикладом трансформації промислової бази регіону за рахунок використання існуючих промислових та освітніх смарт-технологій [5].

Японія успішно розвиває смарт-спеціалізовані галузі завдяки законодавчим ініціативам, спрямованим на захист інновацій та стимулювання їх комерціалізації. Японські програми фінансування також грають важливу роль у цьому процесі. Однією з найбільш розвинених у цьому напрямі є галузь будівництва. В Японії понад 92% населення проживає в містах. Перехід до концепції смарт-спеціалізації в галузі будівництва зумовив активний розвиток смарт-міст. Одним з найрозумніших смарт-міст Японії є місто Фудзісава. Місто Фудзісава побудовано на місці старої фабрики «Panasonic». Побудований новий квартал тут став домівкою для майже 2 тисяч людей. На відміну від багатьох інших проєктів смарт-міст, де головними стають технології, у місті